

การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี

๑. การใช้ที่ดินในเขตอำเภอ เมืองนนทบุรี

เนื่องจากยังมีได้มีหน่วยงานใดจัดทำแผนที่การใช้ที่ดินของอำเภอ เมืองนนทบุรีไว้อย่างละเอียดพอที่จะนำมาศึกษาได้ ดังนั้นในการศึกษาการใช้ที่ดินของอำเภอ เมืองนนทบุรี จึงใช้ข้อมูลจากการแปลภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ประกอบกับการออกสำรวจ และสถิติจำนวนพื้นที่อาคารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับข้อมูลที่ได้จากการวัดแผนที่ ดังนั้น แม้ข้อมูลที่ได้จะไม่สมบูรณ์ที่สุด แต่ก็สามารถช่วยให้เห็นลักษณะการใช้ที่ดินในเขตอำเภอ เมืองนนทบุรีโดยส่วนรวมได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากพอสมควร ซึ่งได้ทำการศึกษาการใช้ที่ดินในอำเภอ เมืองนนทบุรีใน ๓ ปีด้วยกันคือ พ.ศ. ๒๕๔๗ ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔ ดังนี้

๑.๑ การใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ การใช้ที่ดินในเขตอำเภอ เมืองนนทบุรีจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) พื้นที่ชุมชน ประกอบด้วยพื้นที่ย่านพักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม ร้านค้า สถานที่ราชการ และสถาบัน ศาสนสถาน สถานศึกษาและสวนสาธารณะ
- ๒) พื้นที่เกษตร ได้แก่ ที่สวนและนา
- ๓) ที่โล่งว่าง

ลักษณะการใช้ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ (ดูแผนที่ ๑๔ ตารางที่ ๓๒ และ ๓๕)

การใช้พื้นที่ถึงกว่าร้อยละ ๕๕ ของอำเภอ เป็นที่นาและสวน ส่วนพื้นที่ชุมชนมีน้อยมากเพียงร้อยละ ๔.๕๕ เท่านั้น พื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่เป็นสถานที่ราชการ เนื่องจากโรงพยาบาลศรีธัญญามีเนื้อที่ถึง ๑๕๑.๕๓ ไร่ จึงทำให้การใช้ที่ดินของสถานที่ราชการในระยะนี้มีจำนวนเนื้อที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ชุมชนทั้งหมด รองลงมาคือ บริเวณพักอาศัย สำหรับการ ใช้ที่ดินเพื่อการค้า โรงงานอุตสาหกรรม และสถานศึกษายังมีน้อยมาก ส่วนสถาบันทางศาสนา นั้น มีการใช้ที่ดินมากพอสมควร เนื่องจากมีวัดกระจายอยู่ทั่วไปในอำเภอ เมืองนนทบุรี

พ.ศ. ๒๔๑๐ (ดูแผนที่ ๑๔ ตารางที่ ๓๒ และ ๓๕) พื้นที่สวนมีลักษณะการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนพื้นที่นาลดลงอย่างมากเนื่องจากพื้นที่นาค้นฝั่งตะวันออกถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่ชุมชน และที่โล่งว่างเพื่อรอการพัฒนาเพิ่มขึ้น

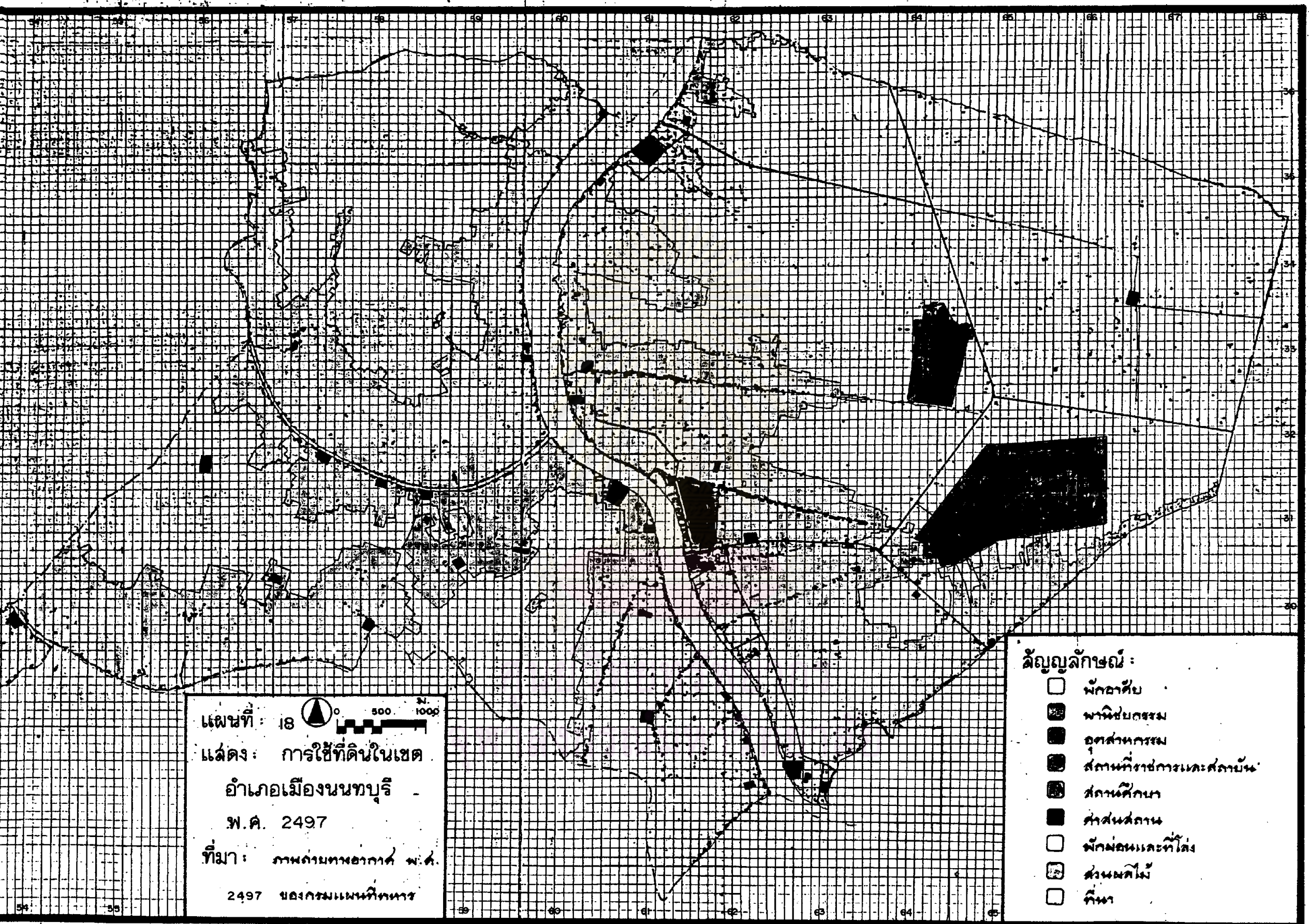
ด้านการใช้ที่ดินของชุมชนแต่ละประเภทได้ทวีจำนวนมากขึ้น โดยมีการใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นบริเวณพักอาศัย รองลงมาคือ สถานที่ราชการ ศาสนสถาน โรงงานอุตสาหกรรม สถานศึกษา และร้านค้า โดยมีอัตราส่วนร้อยละ ๔๗.๕๐, ๓๖.๒๕, ๖.๑๓, ๒.๕๔ และ ๑.๑๔ ตามลำดับ ในระยะนี้การใช้ที่ดินของศาสนสถานลดลงเนื่องจากพื้นที่บางส่วนของวัดถูกเปลี่ยนเป็นโรงเรียน

ลักษณะการใช้ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๑๔ (ดูแผนที่ ๒๐ ตารางที่ ๓๒ และ ๓๕) ปรากฏว่าพื้นที่สวนลดจำนวนลงเล็กน้อย แต่พื้นที่นามีการใช้ที่ดินลดจำนวนลงอย่างมาก โดยเฉพาะพื้นที่นาฝั่งตะวันออก เนื่องจากถูกซุกกล้ำด้วยการขยายตัวของชุมชนมากยิ่งขึ้น และบางบริเวณได้ถูกทิ้งให้เป็นที่โล่งว่าง

ด้านการใช้พื้นที่ของชุมชนนั้น การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยทวีความสำคัญมากขึ้น โดยมีการใช้พื้นที่ของบริเวณพักอาศัยถึงร้อยละ ๗๖.๕๖ ของพื้นที่ชุมชนทั้งหมด รองลงมาคือ สถานที่ราชการ โรงงานอุตสาหกรรม ศาสนสถาน ร้านค้า สถานศึกษา และสวนสาธารณะ โดยมีอัตราร้อยละ ๑๕.๒๗, ๓.๐๗, ๒.๒๐, ๑.๕๖, ๑.๓๓ และ ๐.๐๑ ตามลำดับ

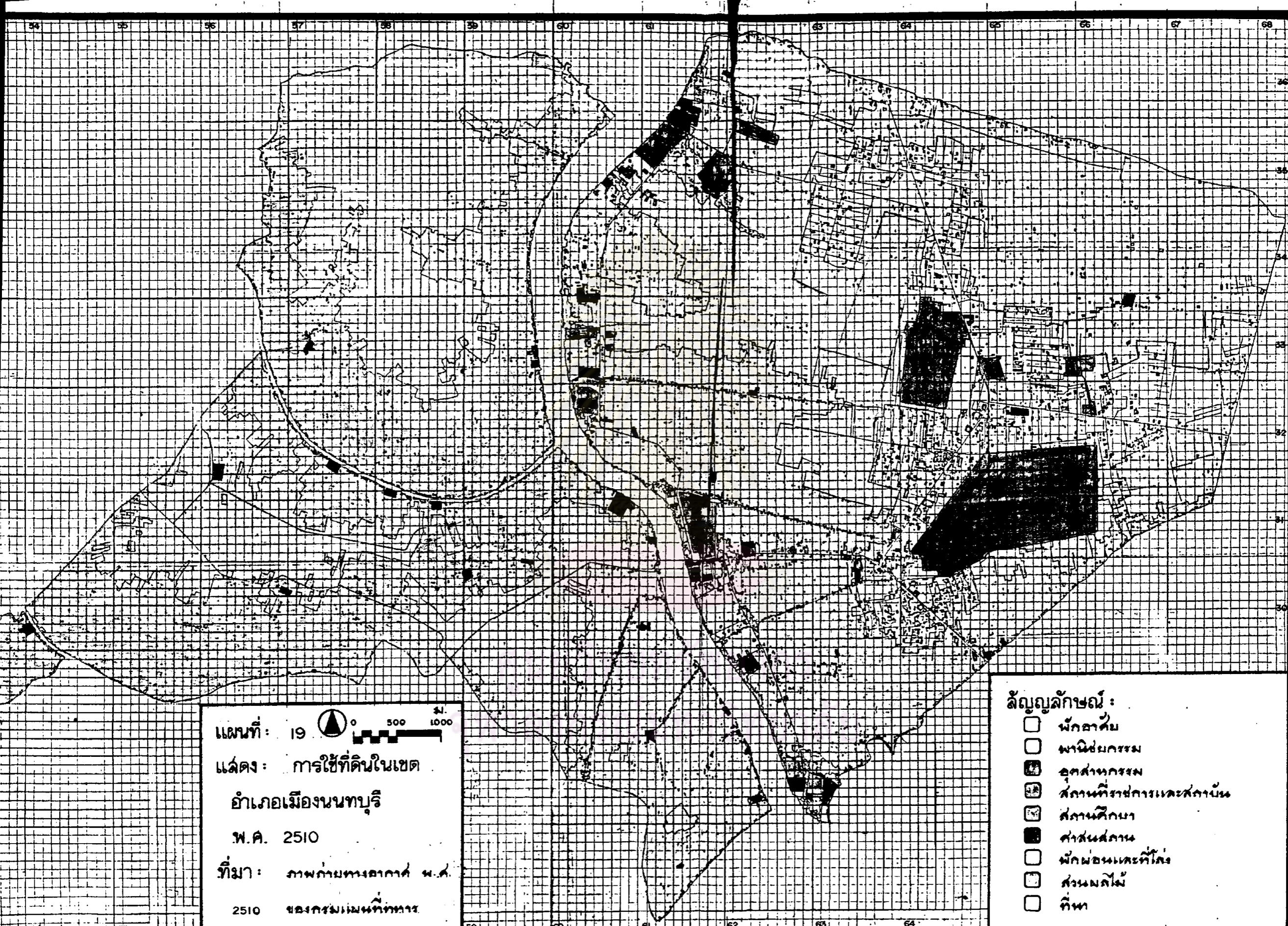
๑.๒ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ (ดูตารางที่ ๓๒ และ ๓๕) ประเภทของการใช้ที่ดินที่มีสัดส่วนการใช้พื้นที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงสุดระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๗ - ๒๕๑๔ ได้แก่ พื้นที่ชุมชน โดยมีอัตราเพิ่มของพื้นที่เฉลี่ยร้อยละ ๒๑.๓๔ ต่อปี และมีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๕๖.๖๓ ของการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด เนื่องจากการขยายตัวของบริเวณพักอาศัยอย่างกว้างขวาง ส่วนพื้นที่โล่งว่างมีการใช้พื้นที่เพิ่มจำนวนขึ้นเป็นอันดับ ๒ โดยเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว

สำหรับพื้นที่เกษตรนั้นโดยทั่วไปมีการใช้พื้นที่ลดลง โดยเฉพาะพื้นที่นา มีอัตราการใช้พื้นที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๓.๓๔ ต่อปี และมีการเปลี่ยนแปลงในทางลดลงร้อยละ ๔๔.๕๓ ของพื้นที่ที่ลดลงทั้งหมด รองลงมาคือ พื้นที่สวนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพื้นที่เกษตรทั้งหมดนี้ เป็นผลจากการถูกล้ำโดยพื้นที่ชุมชน หรือถูกเปลี่ยนแปลงเป็นที่โล่งว่างรอการพัฒนา

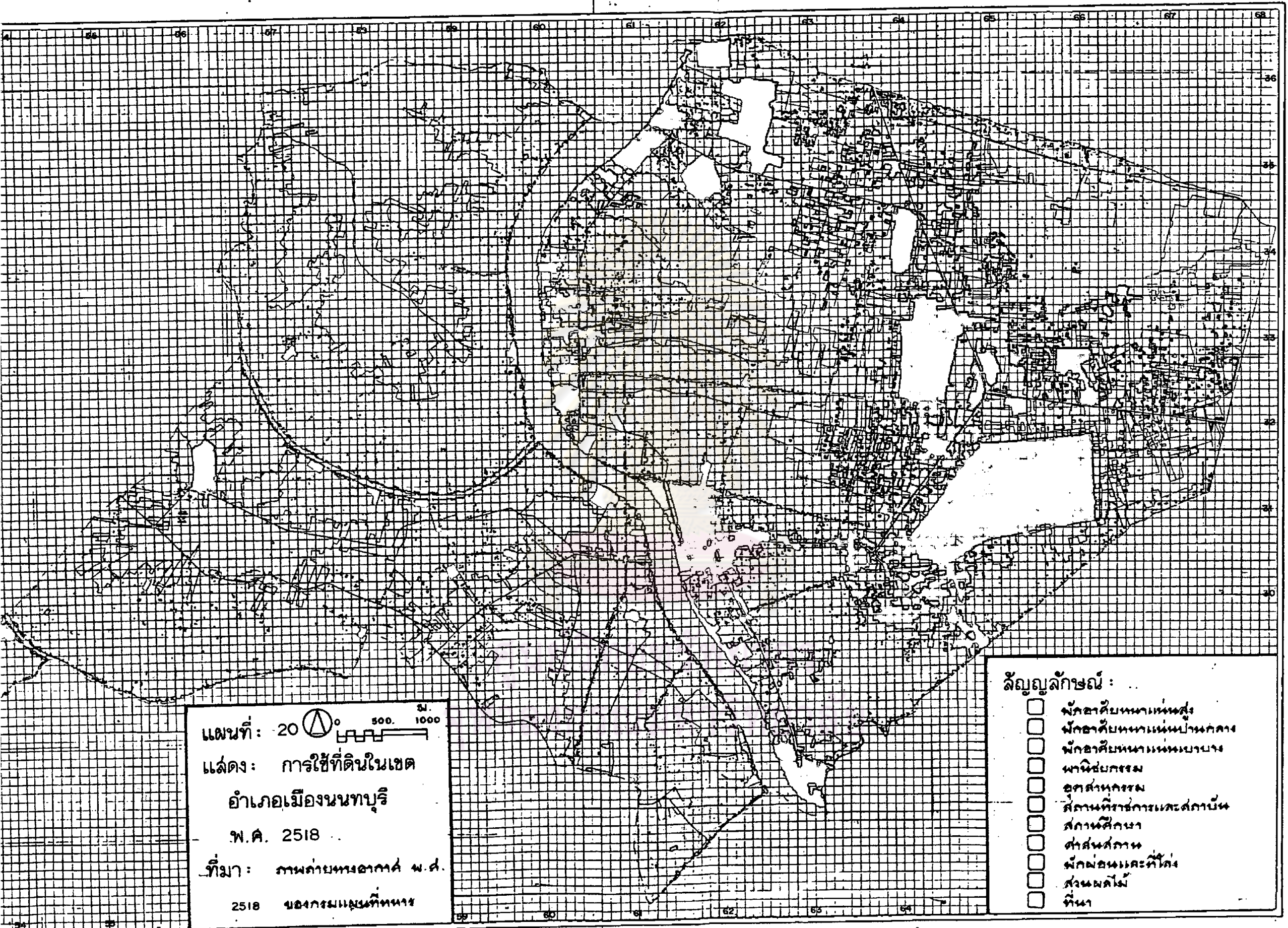
แผนที่ : 18
 แฉ่งดง : การใช้ที่ดินในเขต
 อำเภอเมืองนนทบุรี
 พ.ศ. 2497
 ที่มา : ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ.
 2497 ของกรมแผนที่ทหาร

- สัญลักษณ์ :
- พักอาศัย
 - พาณิชยกรรม
 - อุตสาหกรรม
 - สถานที่ราชการและสถาบัน
 - สถานศึกษา
 - ทำสวนสถานที่
 - พักผ่อนและที่โล่ง
 - สวนผลไม้
 - ที่นา

แผนที่: 19 0 500 1000 ม.
 แสดง: การใช้ที่ดินในเขต
 อำเภอเมืองนนทบุรี
 พ.ศ. 2510
 ที่มา: ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ.
 2510 กรมการแผนที่ทหาร

- สัญลักษณ์:
- พักอาศัย
 - พาณิชยกรรม
 - อุตสาหกรรม
 - สถานที่ราชการและสถาบัน
 - สถานศึกษา
 - ศาสนสถาน
 - พักผ่อนและที่โล่ง
 - สวนผลไม้
 - ที่นา

แผนที่: 20 500. 1000
 แล่ดง: การใช้ที่ดินในเขต
 อำเภอเมืองนนทบุรี
 พ.ศ. 2518
 ที่มา: ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ.
 2518 ของกรมแผนที่ทหาร

- สัญลักษณ์ :
- พักอาศัยหนาแน่นสูง
 - พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง
 - พักอาศัยหนาแน่นเบาบาง
 - พาณิชยกรรม
 - อุตสาหกรรม
 - สถานบริหารการปกครอง
 - สถานศึกษา
 - สวนสาธารณะ
 - พักผ่อนและพักผ่อน
 - สวนผลไม้
 - ที่นา

ตารางที่ ๓๒ การใช้ที่ดินของอำเภอเมืองนนทบุรี พ.ศ. ๒๕๔๗, ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔

ประเภทของ การใช้ที่ดิน	การใช้ที่ดินของอำเภอเมืองนนทบุรี						การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของอำเภอเมืองนนทบุรี					
	พ.ศ. ๒๕๔๗		พ.ศ. ๒๕๕๐		พ.ศ. ๒๕๕๔		พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๔		พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐		พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔	
	เฮกตาร์	ร้อยละ	เฮกตาร์	ร้อยละ	เฮกตาร์	ร้อยละ	เฮกตาร์	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี	เฮกตาร์	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี	เฮกตาร์	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี
พื้นที่ชุมชน	๓๗๓.๕๓	๔.๔๕	๓๗๖.๗๕	๑๐.๐๕	๒,๐๕๖.๖๕	๒๖.๕๕	๑,๖๗๓.๒๑	๒๑.๓๕	๓๕๔.๓๑	๔.๒๓	๑,๒๗๓.๕๐	๒๐.๖๑
ที่สวน	๓,๑๖๐.๖๕	๕๑.๐๕	๓,๑๕๔.๑๑	๕๑.๕๓	๓,๑๒๖.๒๑	๕๐.๖๐	-๓๕.๕๓	-๐.๐๕	๓๗.๕๗	๐.๐๕	-๗๑.๕๐	-๐.๒๕
ที่นา	๕,๑๖๕.๕๓	๕๕.๑๐	๓,๐๐๗.๑๕	๓๕.๐๕	๑,๒๕๕.๗๐	๑๖.๑๕	-๒,๙๐๘.๒๓	-๓.๓๕	-๑,๑๕๕.๗๕	-๒.๑๕	-๑,๗๖๑.๕๕	-๗.๓๖
ที่โล่งว่าง	-	-	๗๒๖.๐๐	๘.๓๕	๑,๒๕๑.๕๕	๑๖.๖๕	๑,๒๕๑.๕๕	๑.๕๖	๗๒๖.๐๐	๑.๕๖	๕๕๔.๕๕	๘.๖๕
รวม	๗,๗๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗,๗๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๗,๗๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	-	-	-	-	-	-

ที่มา : จากการวัดแผนที่ซึ่งแปลจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗, ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔ ของกรมแผนที่ทหาร

หมายเหตุ : ๑. เฮกตาร์ เท่ากับ ๖.๒๕ ไร่

ศูนย์วิจัยทรัพยากรน้ำ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๓ ช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของอำเภอเมืองนนทบุรี

ประเภทของการใช้ที่ดิน	๒๕๔๗ - ๒๕๔๘		๒๕๔๗ - ๒๕๔๙		๒๕๔๙ - ๒๕๕๐	
	เฮกตาร์	ร้อยละ	เฮกตาร์	ร้อยละ	เฮกตาร์	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชน	๑,๖๗๓.๒๑	๑๐๐.๐๐	๓๕๕.๓๑	๒๓.๘๖	๑,๒๗๓.๕๐	๗๖.๑๕
ที่สวน	-๓๕.๕๓	๑๐๐.๐๐	๓๗.๕๗	-๑๐๘.๘๓	-๗๑.๕๐	๒๐๘.๘๓
ที่นา	-๒,๕๒๐.๒๓	๑๐๐.๐๐	-๑,๑๕๘.๗๕	๓๕.๖๘	-๑,๓๖๑.๕๘	๖๐.๓๑
ที่โล่งว่าง	๑,๒๘๑.๕๕	๑๐๐.๐๐	๗๒๒.๐๐	๕๖.๓๕	๕๕๙.๕๕	๔๓.๖๖

ที่มา : จากตารางที่ ๓๒

ตารางที่ ๓๔ ยอดรวมการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๐

ประเภทของการเปลี่ยนแปลง	ประเภทของการใช้ที่ดิน	ยอดรวมการเปลี่ยนแปลงระหว่าง ๒๕๔๗-๒๕๕๐	
		เฮกตาร์	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น	พื้นที่ชุมชน	๑,๖๗๓.๒๑	๕๖.๖๓
	ที่โล่งว่าง	๑,๒๘๑.๕๕	๔๓.๓๗
	รวม	๒,๙๕๔.๖๖	๑๐๐.๐๐
ลดลง	ที่สวน	-๓๕.๕๓	๑.๑๗
	ที่นา	-๒,๕๒๐.๒๓	๘๘.๘๓
	รวม	-๒,๕๕๕.๖๖	๑๐๐.๐๐

ที่มา : จากตารางที่ ๓๒

ตารางที่ ๓๔ การใช้ที่ดินของชุมชนในอำเภอเมืองนนทบุรี พ.ศ. ๒๕๔๗ ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔

ประเภทของ การใช้ที่ดิน	การใช้ที่ดินของชุมชนอำเภอเมืองนนทบุรี						การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของชุมชนอำเภอเมืองนนทบุรี								
	พ.ศ. ๒๕๔๗		พ.ศ. ๒๕๕๐		พ.ศ. ๒๕๕๔		พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๔			พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐			พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔		
	* จำนวน (เฮกตาร์)	ร้อยละ	จำนวน (เฮกตาร์)	ร้อยละ	จำนวน (เฮกตาร์)	ร้อยละ	จำนวน (เฮกตาร์)	ร้อยละ	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี	จำนวน (เฮกตาร์)	ร้อยละ	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี	จำนวน (เฮกตาร์)	ร้อยละ	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี
ที่พักอาศัย	๕๕.๗๕	๒๕.๗๗	๗๗.๐๕	๔๗.๕๐	๑,๕๖๖.๕๕	๗๖.๕๖	๑,๕๗๖.๑๑	๘๗.๕๕	๗๗.๕๕	๒๗๖.๓๕	๖๕.๖๐	๒๖.๑๑	๑,๑๑๕.๗๕	๕๕.๑๕	๕๐.๕๕
สถานที่ราชการ	๒๒๗.๒๕	๖๐.๕๖	๒๕๐.๑๕	๗๖.๒๕	๓๑๖.๕๕	๑๕.๒๗	๕๕.๓๕	๕.๑๐	๑.๗๕	๕๖.๕๕	๑๓.๖๕	๑.๗๕	๗๖.๕๕	๖.๕๕	๑.๕๕
ร้านค้า	๐.๗๕	๐.๒๐	๕.๑๗	๑.๑๕	๓๑.๕๗	๑.๕๖	๓๑.๖๖	๑.๕๗	๑๕๕.๖๖	๕.๕๖	๒.๑๑	๕๖.๗๖	๒๖.๕๐	๑.๗๕	๓๑.๐๕
อุตสาหกรรม	๕.๑๕	๒.๑๕	๕๖.๕๕	๖.๐๗	๒๖.๗๕	๑.๐๗	๕๕.๖๕	๑.๖๗	๓๑.๕๗	๕.๖๖	๑.๖๖	๗๖.๗๕	๑๖.๖๑	๑.๖๗	๕.๓๕
ศาสนสถาน	๕๑.๕๐	๑๑.๖๖	๕๗.๓๕	๖.๑๗	๕๕.๐๕	๒.๖๐	๓.๑๕	๐.๑๕	๐.๗๖	๕.๕๕	๑.๓๗	๑.๐๑	-๖.๓๕	-๐.๑๕	-๐.๖๖
สถานศึกษา	๐.๖๕	๐.๑๗	๒๖.๗๕	๒.๕๕	๒๗.๖๐	๑.๓๗	๒๖.๕๖	๑.๕๕	๑๕๗.๖๖	๒๑.๗๗	๕.๕๕	๒๖๑.๑๕	๕.๕๗	๐.๓๕	๖.๗๐
สวนสาธารณะ	-	-	-	-	๐.๖๐	๐.๐๑	๐.๖๐	๐.๐๑	๓.๕	-	-	-	๐.๖๐	๐.๖๐	๓.๕
รวม	๓๗๓.๕๗	๑๐๐.๐๐	๗๗๖.๗๕	๑๐๐.๐๐	๒,๐๕๖.๖๕	๑๐๐.๐๐	๑,๖๗๓.๖๑	๑๐๐.๐๐	๒๑.๕๕	๓๕๕.๗๖	๑๐๐.๐๐	๕.๖๗	๑,๖๗๓.๕๐	๑๐๐.๐๐	๒๐.๖๑

ที่มา : จากการจัดทำแผนที่จากแผนที่ซึ่งแปลจากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗ ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๔ ของกรมแผนที่ทหาร

ช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเหล่านี้ ปรากฏว่า พื้นที่ชุมชน พื้นที่สวน และที่นาส่วนใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงหลัง พ.ศ. ๒๕๑๐ คือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ แต่ที่โล่งว่างการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๕๑๐ (ดูตารางที่ ๓๓)

ด้านการใช้ที่ดินของชุมชนนั้นปรากฏว่า (ดูตารางที่ ๓๔) ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๕๑๔ การใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๘๗.๔๔ ของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทั้งหมดของชุมชน แม้ว่าอัตราการขยายตัวของการใช้พื้นที่ จาก พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่สูงที่สุดจะไม่ใช้การขยายตัวของบริเวณพักอาศัยก็ตาม แต่เป็นการขยายตัวของร้านค้าและสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากเดิมมีการใช้ที่ดินทั้ง ๒ ประเภทน้อยมาก ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินแม้จะไม่มากนัก แต่ก็ทำให้เห็นว่าอัตราการขยายตัวสูงกว่าการใช้ที่ดินประเภทอื่น ซึ่งถ้าพิจารณาถึงสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทั้ง ๒ ประเภทนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าน้อยกว่าการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยมาก คือ มีการเปลี่ยนแปลงเพียงร้อยละ ๑.๘๗ และ ๑.๕๔ ของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของชุมชนทั้งหมดเท่านั้น และคาดว่า การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ร้านค้าและสถานศึกษา เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยที่เพิ่มจำนวนขึ้นนั่นเอง

๒. การใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี

การศึกษาการใช้ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี ได้ทำการศึกษาใน ๓ ช่วงปี คือ พ.ศ. ๒๔๙๗, ๒๕๑๐ และ ๒๕๑๔ เพื่อทราบถึงขนาดการใช้ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไป ในช่วงเวลาต่าง ๆ ตลอดจนทิศทางการขยายตัว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขนาดของการใช้ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จากการวัดพื้นที่โดยประมาณ ปรากฏว่า ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ (ดูตารางที่ ๓๕ และ ๓๖) มีพื้นที่อยู่อาศัยประมาณ ๔๔.๗๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๒๕.๓๗ ของพื้นที่ชุมชนทั้งหมด แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยทางฝั่งตะวันออก ๖๕.๕๐ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๖๔.๑๔ ของพื้นที่อยู่อาศัยทั้งหมด และอยู่ทางทิศตะวันตก ๒๔.๒๔ เฮกตาร์ หรือ ร้อยละ ๓๐.๘๖

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๐ (ดูตารางที่ ๓๕ และ ๓๖) พื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มเป็น ๓๖๗.๐๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๔๗.๕๐ ของพื้นที่ชุมชน โดยแบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยทางฝั่งตะวันออก ๒๖๔.๑๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๓๒.๒๓ ของพื้นที่อยู่อาศัยทั้งหมด และทางฝั่งตะวันตก ๑๐๑.๙๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๒๗.๒๗

และใน พ.ศ. ๒๔๑๘ (ดูตารางที่ ๓๕ และ ๓๖) พื้นที่อยู่อาศัยได้เพิ่มขึ้นเป็น ๑,๕๖๖.๘๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๗.๕๖ ของพื้นที่ชุมชน แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยทางฝั่งตะวันออก ๑,๔๕๒.๕๖ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๙๒.๗๓ ของพื้นที่อยู่อาศัยทั้งหมด และอยู่ทางฝั่งตะวันตก ๑๑๓.๘๘ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๗.๒๗

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๘ ระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยมากที่สุด เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๐ - ๒๕๑๘ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีการขยายตัวของประชากรในกรุงเทพฯ ออกไปยังบริเวณชานเมืองมาก เห็นได้จากการขยายตัวของหมู่บ้านจัดสรรตามชานเมืองของกรุงเทพฯ เริ่มขยายตัวขึ้นเป็นลำดับหลัง พ.ศ. ๒๔๑๐ เป็นต้นมา (โปรดดูแผนที่ ๑๕ หน้า ๘๕ ประกอบ) และอำเภอเมืองนนทบุรีก็เป็นบริเวณหนึ่งซึ่งได้รับผลกระทบนี้ กล่าวคือ มีการใช้พื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นถึง ๑,๑๔๘.๗๕ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๘๑.๕๐ ของพื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดในช่วง ๒๑ ปีที่ผ่านมา (ดูตารางที่ ๓๗) โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยถึงร้อยละ ๔๐.๘๔ ต่อปี ในขณะที่เพิ่มขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๕๑๐ เพียง ๒๗๒.๓๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๑๘.๕๐ ของพื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด และมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๒๒.๑๑ ต่อปี (ดูตารางที่ ๓๖)

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่อยู่อาศัยที่เกิดขึ้นระหว่างพื้นที่อำเภอเมืองด้านฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก พบว่าระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๕๑๘ การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอเมืองด้านฝั่งตะวันออก กล่าวคือ พื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นในช่วงนี้ เกือบร้อยละ ๔๕ เพิ่มขึ้นในพื้นที่ฝั่งตะวันออก โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยปีละกว่าเท่าตัว ในขณะที่ฝั่งตะวันตกมีพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๕.๗๕ และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๑๓.๗๘ ต่อปีเท่านั้น

สำหรับช่วงเวลาที่มีการเติบโตของพื้นที่พักอาศัยอย่างมากที่สุดนั้น ได้แก่ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๐ - ๒๕๑๘ โดยพื้นที่พักอาศัยส่วนใหญ่คือ ๑,๑๘๗.๘๑ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๔๔.๐๐ ของพื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มในช่วงนี้ ทั้งหมดเพิ่มขึ้นทางฝั่งตะวันออก โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๔๖ ต่อปี มีเพียง ๑๑.๘๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๑.๐๐ ที่เพิ่มขึ้นทางฝั่งตะวันตก โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๑.๘๖ ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอเมืองนนทบุรีด้านฝั่งตะวันออกมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ และมีเส้นทางคมนาคมทางถนนสายต่าง ๆ ถึงกันได้สะดวก จึงทำให้ได้รับอิทธิพลการขยายตัวของประชากรจากกรุงเทพฯ โดยตรง ในขณะที่พื้นที่ทางฝั่งตะวันตกยังมีเส้นทางคมนาคมทางบกไม่ทั่วถึงและไม่สะดวกเท่าที่ควร

ส่วนระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๗ - ๒๔๑๐ ก็มีลักษณะ เช่นเดียวกันคือ พื้นที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นในระยะนี้ส่วนใหญ่คือ ๑๔๔.๖๔ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๗๓.๓๑ เพิ่มขึ้นทางฝั่งตะวันออก โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๒๓.๔๔ ต่อปี ในขณะที่มีพื้นที่เพียง ๗๒.๗๐ เฮกตาร์ หรือร้อยละ ๒๖.๖๔ ที่เพิ่มขึ้นทางฝั่งตะวันตก โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๑๔.๑๓ ต่อปี (ดูตารางที่ ๓๕ และ ๓๖)

สำหรับทิศทางการขยายตัวของการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยในอำเภอเมืองนนทบุรีนั้น จากการศึกษาภาพถ่ายทางอากาศใน ๓ ปี ปรากฏดังนี้

พ.ศ. ๒๔๔๗ (ดูแผนที่ ๑๔) การใช้พื้นที่อยู่อาศัยในระยะนี้มีขีดแนวแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญมาแต่อดีตเป็นหลัก โดยมีบริเวณพักอาศัยตั้งเกาะกลุ่มเป็นแนวยาวเรียงรายไปตามริมฝั่งแม่น้ำลำคลอง มีระยะห่างจากริมฝั่งเข้าไปไม่เกิน ๑๐๐ เมตร ลักษณะเช่นนี้คล้ายคลึงกันทั้งในพื้นที่อำเภอเมืองด้านฝั่งตะวันออกและตะวันตก

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๑๐ (ดูแผนที่ ๑๕) การขยายตัวของบริเวณพักอาศัยเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปจาก พ.ศ. ๒๔๔๗ คือ บริเวณพักอาศัยที่เกิดขึ้นใหม่ ได้ขยายตัวไปตามแนวถนนแทนการยึดแนวแม่น้ำลำคลองเป็นหลัก เช่นที่ผ่านมา ทำให้เกิดความแตกต่างในลักษณะการขยายตัวของบริเวณพักอาศัยระหว่างพื้นที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก กล่าวคือ ในพื้นที่ฝั่งตะวันออกซึ่งมีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดหลายสายบริเวณพักอาศัยจะขยายตัวไปตามสองข้างทางสายประธานเหล่านี้ ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมพื้นที่ภายในของอำเภอเมืองนนทบุรีด้านฝั่งตะวันออกเอง และเชื่อมพื้นที่ภายในเข้ากับ เขตต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ หรือถนนซอยที่สามารถติดต่อกับถนนสายประธานได้สะดวก โดยมีลักษณะเป็นบริเวณพักอาศัยเบาบาง กระจายอยู่เป็นกลุ่ม ๆ ทั่วไปตามแนวถนน ได้แก่ ถนนกรุงเทพฯ-นนทบุรี และ งามวงศ์วาน ซึ่งเชื่อมอำเภอเมืองนนทบุรีเข้ากับกรุงเทพฯ ถนนสีวานนท์ซึ่งเชื่อมอำเภอเมืองนนทบุรีกับอำเภอปากเกร็ด และถนนสนามบินน้ำ ซึ่งเชื่อมพื้นที่ภายในของอำเภอเมืองด้านฝั่งตะวันออกเอง โดยมีการขยายตัวของบริเวณพักอาศัยในระยะห่างจากแนวถนนไม่เกิน ๑ ก.ม. สำหรับบริเวณพักอาศัยที่อยู่ใกล้ย่านธุรกิจและสถานที่ราชการของเมือง ตลอดจนแนวถนนพิเศษสงครามซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล บริเวณพักอาศัยเพิ่มขึ้นน้อย มีระยะห่างจากแนวถนนเข้าไปไม่เกิน ๓๐๐ เมตรเท่านั้น

ตารางที่ ๓๖ แสดงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยในอำเภอเมืองนนทบุรี พ.ศ. ๒๕๕๗ ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๔

พื้นที่	การใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัย						การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยระหว่าง ๒๕๕๗ - ๒๕๖๔					
	พ.ศ. ๒๕๕๗		พ.ศ. ๒๕๖๐		พ.ศ. ๒๕๖๔		พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๔		พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐		พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	
	อาคาร	ร้อยละ	อาคาร	ร้อยละ	อาคาร	ร้อยละ	อาคาร	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี	อาคาร	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี	อาคาร	อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี
อำเภอเมืองบ้านฝั่งตะวันออก	๖๕.๕๐	๖๔.๑๔	๒๖๕.๑๕	๗๒.๒๓	๑,๔๕๒.๔๖	๕๒.๗๓	๑,๓๘๗.๕๖	๑๐๐.๘๗	๑๔๕.๖๕	๒๓.๔๕	๑,๑๘๗.๘๑	๕๖.๐๐
อำเภอเมืองบ้านฝั่งตะวันตก	๒๕.๒๔	๓๑.๘๖	๑๑๑.๔๕	๒๗.๗๗	๑๑๓.๘๘	๗.๒๗	๔๔.๖๕	๑๓.๗๘	๗๒.๗๐	๑๕.๑๓	๑๑.๔๕	๑.๕๖
อำเภอเมืองนนทบุรี	๕๕.๗๕	๑๐๐.๐๐	๓๖๗.๖๔	๑๐๐.๐๐	๑,๕๖๖.๔๔	๑๐๐.๐๐	๑,๕๗๒.๑๐	๗๓.๕๕	๒๗๒.๓๕	๒๒.๑๑	๑,๑๕๕.๗๕	๕๐.๕๕

ที่มา : จากการวัดแผนที่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๗ แสดงช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยใน
อำเภอเมืองนนทบุรี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๑๘

	ช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย					
	พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๑๘		พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๑๐		พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๘	
	hektar	ไร่	hektar	ไร่	hektar	ไร่
อำเภอ เมืองตำบลฝั่งตะวันออก	๑,๓๘๗.๕๖	๑๐๐.๐๐	๑๕๙.๖๕	๑๔.๓๙	๑,๑๘๗.๘๑	๘๕.๖๑
อำเภอ เมืองตำบลฝั่งตะวันตก	๘๔.๖๔	๑๐๐.๐๐	๗๒.๗๐	๘๕.๘๙	๑๑.๙๔	๑๔.๑๑
อำเภอ เมืองนนทบุรี	๑,๔๗๒.๑๐	๑๐๐.๐๐	๒๓๒.๓๕	๑๘.๕๐	๑,๑๙๙.๗๕	๘๙.๕๐

ที่มา : จากตารางที่ ๓๖

ตารางที่ ๓๘ เปรียบเทียบสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยในอำเภอ
เมืองนนทบุรีตำบลฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๑๘

พื้นที่	การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัย					
	พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๑๘		พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๑๐		พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๘	
	hektar	ไร่	hektar	ไร่	hektar	ไร่
อำเภอ เมืองตำบลฝั่งตะวันออก	๑,๓๘๗.๕๖	๘๔.๒๕	๑๕๙.๖๕	๗๓.๓๑	๑,๑๘๗.๘๑	๘๕.๐๐
อำเภอ เมืองตำบลฝั่งตะวันตก	๘๔.๖๔	๕.๗๕	๗๒.๗๐	๒๖.๖๙	๑๑.๙๔	๑.๐๐
อำเภอ เมืองนนทบุรี	๑,๔๗๒.๑๐	๑๐๐.๐๐	๒๓๒.๓๕	๑๐๐.๐๐	๑,๑๙๙.๗๕	๑๐๐.๐๐

ที่มา : จากตารางที่ ๓๖

ส่วนในพื้นที่ฝั่งตะวันตก เนื่องจากมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ประกอบกับ ถนนยังมีจำนวนน้อยและไม่สะดวกเท่าที่ควร การขยายตัวของบริเวณพักอาศัยจึงมีไม่มาก และยังคงขยายตัวในรูปแบบเดิมคือ เรียงรายไปตามแนวแม่น้ำลำคลองแต่ทวีความหนาแน่นมากขึ้น แต่ไม่มากนัก

ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ (จุดแผนที่ ๒๐) โครงสร้างการขยายตัวของบริเวณพักอาศัยยังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกับ พ.ศ. ๒๕๑๐ คือ ในพื้นที่ฝั่งตะวันออกการขยายตัวยังคงยึดแนวถนนเป็นหลัก มีทิศทางการขยายตัวที่สำคัญได้แก่ แนวถนนสีวานนท์และงามวงศ์วาน โดยบริเวณพักอาศัยที่เพิ่มขึ้นมีระยะห่างจากแนวถนนออกไปไม่เกิน ๑.๕ ก.ม. ส่วนถนนกรุงเทพฯ-นนทบุรี และถนนสนามปืนน้ำ มีการขยายตัวรองลงมาคือ มีระยะห่างไม่เกิน ๑ ก.ม. และบริเวณศูนย์กลางธุรกิจและสถานที่ราชการของเมืองนั้น บริเวณพักอาศัยที่เพิ่มขึ้นมีระยะห่างจากแนวถนนไม่เกิน ๔๐๐ เมตร

สำหรับพื้นที่ฝั่งตะวันตก การขยายตัวของที่พักอาศัยเป็นไปอย่างเบาบาง บ้านเรือนที่เพิ่มขึ้นตั้งกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่เกษตร และมีบางส่วนเริ่มขยายตัวตามแนวถนนบางกรวย ไทรน้อยบ้าง เล็กน้อย ซึ่งถนนสายนี้เป็นถนนที่มีความสำคัญที่สุดในพื้นที่อำเภอเมืองด้านฝั่งตะวันตก โดยถนนสายนี้เป็น เส้นทางเชื่อมระหว่างอำเภอไทรน้อยของจังหวัดนนทบุรี เข้ากรุงเทพฯ

๓. สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยในอำเภอเมืองนนทบุรี

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยและการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของอำเภอเมืองนนทบุรีไปแล้ว ทำให้ทราบว่าระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรและการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในอัตราที่สูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการขยายตัวของจำนวนประชากรต่อการใช้พื้นที่อยู่อาศัย และจากการศึกษาพบว่า ประชากรที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้ เป็นผลมาจากการอพยพเข้ามามากกว่าการขยายตัวตามธรรมชาติ เห็นได้จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ ถึงร้อยละ ๔๔.๖๓ มาจากการอพยพเข้า โดยมีอัตราการเพิ่มร้อยละ ๘.๐๔ ต่อปี ในขณะที่มีเพียงร้อยละ ๕.๓๗ มาจากการเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๐.๕๑ ต่อปีเท่านั้น (ดูตารางที่ ๓๔) นอกจากนี้ จากการออกแบบสอบถามผู้อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมืองนนทบุรีพบว่า ผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ ถึงร้อยละ ๔๔.๗๖ (ดูตารางที่ ๔๐) เป็นผู้อพยพเข้า

และจากจำนวนผู้ที่อพยพเข้าทั้งหมดนี้ ส่วนใหญ่คือร้อยละ ๗๐.๔๑ (ดูตารางที่ ๔๑) เป็นผู้ที่อพยพ
 เข้าจากกรุงเทพฯ และเมื่อศึกษาถึงภูมิลำเนาเดิมของหัวหน้าครัวเรือน ปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือน
 ส่วนใหญ่คือร้อยละ ๗๐.๗๔ (ดูตารางที่ ๔๒) มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่อยู่
 อาศัยในอำเภอเมืองนนทบุรี ที่อพยพเข้ามาระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๐ - ๒๔๑๔ เป็นผู้ที่อพยพมาจาก
 ต่างจังหวัด เข้าไปยังกรุงเทพฯ ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงขยับขยายออกมาหาที่อยู่อาศัยถาวรในเขต
 อำเภอเมืองนนทบุรี ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ ตรงกับที่สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาฯ ได้วิจัยเกี่ยวกับ
 ผู้ที่อยู่อาศัยตามย่านพักอาศัยชานเมืองกรุงเทพฯ ว่า ผู้ที่อพยพมาจากต่างจังหวัดได้อาศัยในเขต
 เมืองชั้นในระยะเวลาหนึ่งก่อน แล้วจึงออกไปอยู่ตามชานเมือง^๑

ส่วนผู้ที่อยู่อาศัยที่เข้าอยู่อาศัยในอำเภอเมืองนนทบุรีก่อน พ.ศ. ๒๔๑๐ และหลัง พ.ศ.
 ๒๔๑๔ ก็ปรากฏผลในลักษณะเดียวกันกับผู้เข้ามาในช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๐ - ๒๔๑๔ กล่าวคือ
 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อพยพเข้าจากกรุงเทพฯ โดยมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมาก่อน (ดูตารางที่ ๔๑ และ ๔๒)

จากการศึกษาต่อไปพบว่า ผู้ที่อพยพเข้าจากกรุงเทพฯ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
 การใช้พื้นที่อยู่อาศัยในอำเภอเมืองนนทบุรีเหล่านี้ จำนวนร้อยละ ๔๑.๘๘ เป็นผู้ที่อพยพเข้าจากเขต
 ที่อยู่ใกล้เคียงอำเภอเมืองนนทบุรีนั้นเอง ได้แก่ เขตดุสิต พญาไท บางกอกน้อย บางเขน และ
 พระนคร โดยมีอัตราร้อยละ ๓๔.๔๔, ๑๓.๒๒, ๑๑.๔๘, ๘.๘๑ และ ๘.๓๓ ตามลำดับ (ดู
 ตารางที่ ๒๓ หน้า ๑๔๔)

^๑ เนตรนภิส นาควิชระ และ สุวิไลนา สุกใส, ทัศนคติและความพอใจต่อสภาพ

แวดล้อมของผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านจัดสรร (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑)

ตารางที่ ๓๔ มีค่าจำนวนประชากรของอำเภอเมืองนนทบุรีที่เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มจำนวนตามธรรมชาติและจากการอพยพเข้าระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔

พ.ศ.	จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔						อัตราเพิ่มจำนวนประชากรตามธรรมชาติต่อปี	อัตราเพิ่มจำนวนประชากรจากการย้ายถิ่นสุทธิต่อปี
	จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด		จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ		จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจากการย้ายถิ่นสุทธิ			
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ		
๒๕๑๐	๒,๓๗๔	๑๐๐.๐๐	๔๐๕	๑๗.๐๓	๑,๙๖๙	๘๒.๙๗	๐.๕๖	๒.๗๒
๒๕๑๑	๔,๗๗๐	๑๐๐.๐๐	๕๐๔	๘.๖๕๒	๔,๒๖๖	๘๙.๓๔	๐.๖๔	๗.๐๒
๒๕๑๒	๒,๒๔๔	๑๐๐.๐๐	๔๔๔	๒๒.๑๙	๑,๘๐๐	๗๗.๘๑	๐.๖๒	๒.๑๖
๒๕๑๓	๓,๔๑๕	๑๐๐.๐๐	๕๖๔	๑๖.๕๒	๒,๘๕๑	๘๓.๔๘	๐.๖๔	๓.๕๕
๒๕๑๔	๔,๔๔๔	๑๐๐.๐๐	๓๕๕	๘.๒๐	๔,๐๘๙	๙๕.๘๐	๐.๕๑	๔.๓๗
๒๕๑๕	๑๔,๐๘๔	๑๐๐.๐๐	๓๔	๐.๒๔	๑๔,๐๕๐	๙๙.๗๖	๐.๐๕	๑๔.๘๒
๒๕๑๖	๔,๕๔๗	๑๐๐.๐๐	๕๕๑	๖.๕๑	๔,๐๙๖	๙๐.๕๔	๐.๕๑	๗.๓๔
๒๕๑๗	๑๔,๖๕๒	๑๐๐.๐๐	๕๕๕	๒.๔๔	๑๔,๐๙๗	๙๕.๕๖	๐.๕๗	๑๕.๓๓
๒๕๑๘	๒,๕๒๔	๑๐๐.๐๐	๑๐๑	๓.๙๕	๒,๔๒๓	๙๖.๐๕	๐.๐๗	๒.๐๗
รวม	๖๖,๕๒๑	๑๐๐.๐๐	๓,๕๗๒	๕.๓๗	๖๒,๙๔๙	๙๔.๖๓	๕.๐๕	๖๔.๓๒
เฉลี่ย	-	-	-	-	-	-	๐.๕๑	๔.๐๕

ที่มา : กองการทะเบียน กรมการปกครอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔๐ สถานที่อยู่อาศัยเดิมของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามปีที่เข้า
อยู่อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี

ช่วงเวลาที่เข้าอยู่ อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี พ.ศ.	รวม		ที่อยู่อาศัยเดิมอยู่ นอกเขตอำเภอ เมืองนนทบุรี		ที่อยู่อาศัยเดิมอยู่ ในอำเภอเมืองนนทบุรี	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ก่อน ๒๕๑๐	๘๓	๑๐๐.๐๐	๖๗	๘๐.๗๒	๑๖	๑๙.๒๘
๒๕๑๐ - ๒๕๑๘	๒๒๔	๑๐๐.๐๐	๒๑๗	๙๘.๗๖	๑๒	๕.๒๔
หลัง ๒๕๑๘-๒๕๒๓	๒๕๘	๑๐๐.๐๐	๒๒๐	๘๕.๒๗	๓๘	๑๔.๗๓
รวม	๕๗๐	๑๐๐.๐๐	๕๐๔	๘๘.๕๒	๖๖	๑๑.๔๘

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔๑ สถานที่อยู่อาศัยก่อนย้ายเข้ามาอยู่ในอำเภอ เมืองนนทบุรีของหัวหน้า
ครัวเรือน จำแนกตามปีที่เข้าอยู่อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี

ช่วงเวลาที่เข้าอยู่ อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี พ.ศ.	สถานที่อยู่อาศัยก่อนย้ายเข้ามาอยู่ในอำเภอ เมืองนนทบุรี									
	รวม		กรุงเทพฯ		ต่าง จังหวัด		จ.นนทบุรี		ต่างประเทศ	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ก่อน ๒๕๑๐	๖๗	๑๐๐.๐๐	๔๔	๗๓.๑๓	๗	๑๐.๔๕	๑๑	๑๖.๔๒	-	-
๒๕๑๐ - ๒๕๑๘	๒๑๗	๑๐๐.๐๐	๑๕๓	๗๐.๕๑	๔๕	๒๐.๗๔	๑๙	๘.๗๖	-	-
หลัง ๒๕๑๘-๒๕๒๓	๒๒๐	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๖๖.๓๖	๔๔	๒๐.๐๐	๒๔	๑๐.๙๑	๑	๐.๔๕
รวม	๕๐๔	๑๐๐.๐๐	๓๕๓	๖๙.๐๕	๙๖	๑๙.๐๕	๕๔	๑๑.๗๑	๑	๐.๒๐

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔๒ ภูมิฐานะเดิมของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามปีที่เข้าอยู่
อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี

ช่วงเวลาที่เข้าอยู่ อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี พ.ศ.	ภูมิฐานะเดิมของหัวหน้าครัวเรือน									
	รวม		กรุงเทพฯ		ต่างจังหวัด		จ.นนทบุรี		ต่างประเทศ	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ก่อน ๒๔๑๐	๘๓	๑๐๐.๐๐	๓๐	๓๖.๑๔	๓๔	๔๒.๑๗	๑๖	๑๙.๒๘	๒	๒.๔๑
๒๔๑๐ - ๒๔๑๘	๒๒๔	๑๐๐.๐๐	๕๕	๑๙.๖๕	๑๖๒	๗๐.๗๔	๒๒	๙.๖๐	-	-
หลัง ๒๔๑๘ - ๒๔๒๓	๒๕๘	๑๐๐.๐๐	๕๙	๒๒.๘๗	๑๗๓	๖๗.๐๕	๒๔	๙.๓๐	๒	๐.๗๘
รวม	๕๖๕	๑๐๐.๐๐	๑๔๔	๒๕.๕๑	๓๖๙	๖๔.๙๑	๖๒	๑๐.๘๘	๔	๐.๗๐

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุป การใช้ที่ดินของอำเภอ เมืองนนทบุรีระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๗ - ๒๕๑๔ ส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่เกษตร เช่น ที่สวน ที่นา แต่มีแนวโน้มลดจำนวนลงเป็นลำดับ โดยเฉพาะพื้นที่นาคัน ผังตะวันออกของอำเภอ ในขณะที่พื้นที่ชุมชนและที่โล่งว่างมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่โล่งว่างเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๗ - ๒๕๑๐ ส่วนพื้นที่สวนและนา ลดลงมากที่สุดระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่พื้นที่ชุมชนเพิ่มขึ้นมากที่สุดด้วย

สำหรับการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนนั้น เป็นผลจากการเติบโตของบริเวณพักอาศัย ซึ่งเป็นประเภทของการใช้ที่ดินที่มีความสำคัญที่สุด คือมีการใช้พื้นที่ถึงร้อยละ ๗๖.๕๖ ของพื้นที่ชุมชนทั้งหมด ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยพื้นที่อยู่อาศัยกว่าร้อยละ ๔๐ ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของอำเภอ การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองด้านฝั่งตะวันออก โดยมีทิศทางการขยายตัวที่สำคัญได้แก่ ตามแนวถนนสีวานนท์และงามวงศ์วาน ซึ่งคาดว่าในอนาคตการขยายตัวจะยังคงไปในทิศทางนี้ เนื่องจากยังมีที่ว่างอีกมาก ราคาที่ดินไม่สูงนัก และสามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ ได้สะดวก นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่ได้เปรียบในด้านการพัฒนาเนื่องจากมีชุมชนที่เจริญอยู่ก่อนแล้ว ทำให้เกิดความสะดวกในการใช้บริการต่าง ๆ จากชุมชน ตลอดจนเกิดการประหยัดในการขยายบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการแก่ผู้อยู่อาศัย

ส่วนสาเหตุสำคัญซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่เพื่ออยู่อาศัยในอำเภอ เมืองนนทบุรี ได้แก่ การเพิ่มจำนวนประชากรอันเนื่องมาจากการอพยพเข้าของประชากรจากกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในเขตที่อยู่ใกล้เคียงอำเภอเมืองนนทบุรี เช่น เขตดุสิต พญาไท บางเขน มรงกอนน้อย และพระนครตามลำดับ ประชากรเหล่านี้ส่วนใหญ่มิถุมีลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัดมาก่อน ต่อมาอพยพเข้าไปทำงานหรือศึกษาอยู่ในกรุงเทพฯ ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงอพยพออกไปหาที่อยู่อาศัยถาวรในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี โดยเฉพาะในพื้นที่ด้านฝั่งตะวันออก เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ การคมนาคมสะดวกสบายจึงได้รับอิทธิพลการขยายตัวด้านประชากรและการใช้พื้นที่ของกรุงเทพฯ โดยตรง